

whakatau i o ratou paanga ki aua whenua, a ki te whakaputa tiwhikete taitara ki a ratou mo aua whenua."

Ko te timatanga mai tenei o te Kooti Whenua Maori a mohoa noa nei. Kia oti ra ano nga whenua papatipu te whakawa, e tutuki ai tana mahi, e tutuki ai hoki tetahi wahi o te Upoko Tuarua o te Tiriti o Waitangi, nana nei i whakapumau o tatau take Maori ki o tatau whenua.

Kotahi te wahi kaore ano i marama o tenei wahanga o te Upoko Tuarua o te Tiriti, ko te kupu mo nga taunga ika. Me apiti atu hoki nga roto, ara, nga moana wai-maori, nga parumoana, nga tahuna-pipi, nga toka-tio. Ina hoki ko nga taunga ika kei te moana, kei nga ngutu-awa wai ranei. Kei te whakatitahataha tonu te Paremata me nga Kooti i enei take. Ko etahi kua whakataua e nga Kooti, ara, te ahua o nga toka tio, i whakahengia ai te taha Maori. Ko te keehi o nga moana wai-maori kei te aroaro o te Kooti i naianei. Ka puritia e au nga whakamarama mo enei take kia tae ki te upoko tuatoru o te Tiriti.

Mo tetahi wahanga o tenei upoko o te Tiriti, e pa ra ki te hoko a te Kuini, ko tona tikanga e here ana ma te Karauna anake e hoko nga whenua Maori, engari ko nga utu me ata whakariterite i waenganui i te Maori nona te whenua, me te kai-hoko whenua a te Karauna. He take tenei i tautohetia nuitia e nga Kawanatanga o mua a tae mai ki tenei wa. Ka tu he Kawanatanga ka ki me kukuti nga hoko o nga whenua Maori, kia riro ma te Karauna anake e hoko. Ka ara ake he Kawanatanga ka ki me whakatuhera te hoko o nga whenua Maori, kia ahei te pakeha, te tangata noa ki te hoko. Ko te ture tena mai o te tau 1862 tae mai ki te tau 1892. No te tau 1892 ka herea kia waiho ma te Karauna anake e hoko. Ka hiahia te Kawanatanga ki tetahi poraka, ka utaina e ia he here ki runga, ka kahititia, penei i te ahua e mahi nei tenei Kawanatanga. No te tau 1900 ka tino araitia nga hoko a te Karauna. No te tau 1905 ka timataia ano nga hoko a te Karauna ki etahi wahi o te motu, a no te tau 1909 ka whanui te haere tahi o nga hoko a te Karauna, a te pakeha noa. No te tau 1913 ka hangaia e tenei Kawanatanga tenei ture e arahi nei i nga hoko a te Karauna, e here nei i nga whenua ma te Karauna anake e hoko. Ka whakahokia ki te ahua i te ture o te tau 1892. Ko te kaupapa tera o te Tiriti o Waitangi. Kei